

# TECKEN PÅ VÄNDPUNKT FÖR TJÄNSTESEKTORN

AlmeGas Tjänsteindikator Q3 2013



Flera tjänstebranscher visar tecken på att lämna konjunktursvackan bakom sig.

almeGa

*AlmeGas tjänsteindikator* är en kvartalsbaserad konjunkturindikator som belyser den sammantagna utvecklingen i den privata tjänstesektorn. Den är väl lämpad för att på ett tidigt stadium pricka in vändpunkterna i konjunkturen. Exempelvis förutspådde Almega redan i juni 2009 med hjälp av tjänsteindikatorn att produktionsnedgången för tjänstesektorn under finanskrisen skulle komma att bli relativt kortvarig. Detta visade sig också stämma.

Tjänsteindikatorn har ett högt prognosvärde för den faktiska utvecklingen av såväl produktion som priser och arbetsmarknad, och ligger cirka ett kvartal före publiceringen av det faktiska utfallet från SCB:s nationalräkenskaper. Den är en snabb och tillförlitlig signal på konjunkturförändringar i branscher som tillsammans väger tungt i Sveriges totala produktion. Tjänsteproducenterna inom näringslivet svarar för 52 procent av BNP, och 46 procent av den totala sysselsättningen.

För ytterligare upplysningar om Tjänsteindikatorn kontakta:

Lena Hagman  
chefekonom Almega  
tel. 08-762 69 61, 0761-08 52 51 [lena.hagman@almeqa.se](mailto:lena.hagman@almeqa.se)

Linnea Kvist  
branschanalytiker Almega  
tel. 08-762 66 21, 070-590 34 45 [linnea.kvist@almeqa.se](mailto:linnea.kvist@almeqa.se)

Almega är de svenska tjänsteföretagarnas arbetsgivar- och intresseorganisation. Almega har cirka 10 000 medlemsföretag i sju förbund, som tillsammans representerar ett 60-tal branscher inom tjänstesektorn. Medlemsföretagen har sammanlagt cirka 500 000 anställda. Förbunden arbetar med de frågor som rör respektive bransch. Arbetsgivarförbunden bildar tillsammans Almega och ingår i Svenskt Näringsliv.

- Almega Samhallförbundet
- Almega Tjänsteförbunden
- Almega Tjänsteföretagen
- Bemanningsföretagen
- IT&Telekomföretagen inom Almega
- Medieföretagen
- Vårdföretagarna

## Innehåll

<b>1</b>	<b>Sammanfattning .....</b>	<b>5</b>
<b>2</b>	<b>Tecken på vändpunkt för tjänstesektorn .....</b>	<b>6</b>
	2.1 Tecken på bred vändning i efterfrågan på tjänster .....	12
	2.2 Efterfrågan på svensk export påverkar företagstjänster.....	14
<b>3</b>	<b>Spretande signaler om sysselsättningen i tjänstesektorn .....</b>	<b>20</b>
	3.1 Hög sysselsättning men låg produktivitet.....	25
<b>4</b>	<b>Prisökningstakten är fortsatt låg .....</b>	<b>27</b>

## Det här är Tjänsteindikatorn

Sedan tredje kvartalet 2010 baseras tjänsteindikatorn på den nya svenska näringsgrensindelningen SNI 2007. Den kvartalsvisa konjunkturbarometern från Konjunkturinstitutet övergick till SNI 2007 i juli 2010. Urvalet av företag har förändrats, nya branscher tillkommit och några fallit bort. Tjänsteindikatorn bygger sedan första kvartalet 2011 på en ny skattning utifrån de nya tidsserierna i KI-barometern i förhållande till utfallet enligt de svenska nationalräkenskaperna, se faktarutan nedan. För mer information om övergången till SNI 2007, se [www.konj.se](http://www.konj.se).

AlmeGas tjänsteindikator togs fram 2001 av Owe Danemar, dåvarande chefekonom för Almega. Indikatorn bygger på Konjunkturbarometern från Konjunkturinstitutet och täcker in nära 90 procent av den privata tjänstesektorn. De branscher som saknas är utbildning, hälso- och sjukvård samt samhällliga och personliga tjänster inom näringslivet. Tjänsteindikatorn är ett instrument för kortsiktiga konjunkturanalyser och för att tidigt förutspå vändpunkter i konjunkturen för tjänstesektorn.

Tjänsteindikatorn bygger på långa tidsserier för den privata tjänstesektorn, som uppdateras varje kvartal. Tidsserierna har skattats mot utfallet för produktionstillväxten i den privata tjänstesektorn för det närmast kommande kvartalet. Skattningen utgår från sambandet mellan bland annat företagets förväntningar om det kommande kvartalets efterfråge- och produktionsutveckling och den faktiska utvecklingen av tjänsteproduktionen enligt de svenska nationalräkenskaperna.

Tjänsteindikatorn kan anta värden mellan 0 och 100, där värden över 50 anger ökad produktion och under 50 följaktligen minskad produktion.

Även AlmeGas arbetsmarknads- samt prisindikator bygger på historiska tidsserier från Konjunkturbarometern. Samtliga tre nämnda indikatorer har visat ett högt prognosvärde.

Förutom att ange riktningen för produktion, sysselsättning och priser under det kommande kvartalet, analyseras barometerindikatorerna i relation till den faktiska utvecklingen i kvantitativa termer enligt annan statistik, exempelvis de svenska nationalräkenskaperna samt prisstatistik.

# 1 Sammanfattning

*AlmeGas tjänsteindikator* pekade på nära nolltillväxt i den privata tjänstesektorn under andra kvartalet, vilket stämmer mycket väl med SCB:s utfall för tjänsteproduktionsindex. Nu pekar tjänsteindikatorn på en svag vändning uppåt för tjänsteproduktionen under tredje kvartalet. Flera tjänstebranscher visar tecken på att lämna konjunktursvackan bakom sig, även om återhämtningen inledningsvis är svag. Det finns med andra ord flera tecken som talar för en vändpunkt för tjänstesektorn, från vilken konjunkturen kommer fortsätta förbättras efter de två senaste årens avmattning.

Eftersom den privata tjänstesektorn utgör lite över hälften av Sveriges totala produktion, BNP, talar vändpunkten för tjänsteindikatorn även för att Sveriges BNP-tillväxt kommer visa en viss förbättring under tredje kvartalet jämfört med det svaga andra kvartalet. I denna rapport visar Almega att det finns ett starkt samband mellan tjänsteindikatorn och förändringen av tjänsteproduktionsindex samt BNP. Tjänsteproduktionen är numera en så stor andel av Sveriges totala produktion att den i hög grad förklarar utvecklingen av BNP. AlmeGas indikator ger därmed en god vägledning om det närmaste kvartalets utveckling för såväl tjänsteproduktionen som hela ekonomins tillväxt.

De tjänstebranscher som visat starkast tillväxt under första halvåret i år är de som främst är inriktade mot inhemsk efterfrågan och hushållens konsumtion, såsom mot hotell och restaurang, kultur, nöje och fritid. Andra delar av tjänstesektorn, som delvis levererar tjänster till exportindustrin och som påverkats av den svaga efterfrågan från omvärlden, visar en klart svagare utveckling under första halvåret. Det gäller exempelvis bemanningsbranschen, resetjänster, transporter och datakonsulter.

Den svagare utvecklingen för företagstjänster återspeglas i personalneddragningar inom främst bemanningsbranschen, men även andra typer av företagstjänster. Det har i år skett en markant inbromsning i företagstjänsternas bidrag till ökad sysselsättning i tjänstesektorn, men tecknen på en vändpunkt under tredje kvartalet talar för att sysselsättningen kommer att fortsätta öka under andra halvåret.

*AlmeGas arbetsmarknadsindikator* visar att avmattningen för sysselsättningen i tjänstesektorn upphör under tredje kvartalet. Sysselsättningen i tjänstesektorn har överraskat uppåt, men produktiviteten har därmed utvecklats svagare än Almega räknat med. Under andra kvartalet minskade den till och med i tjänstesektorn.

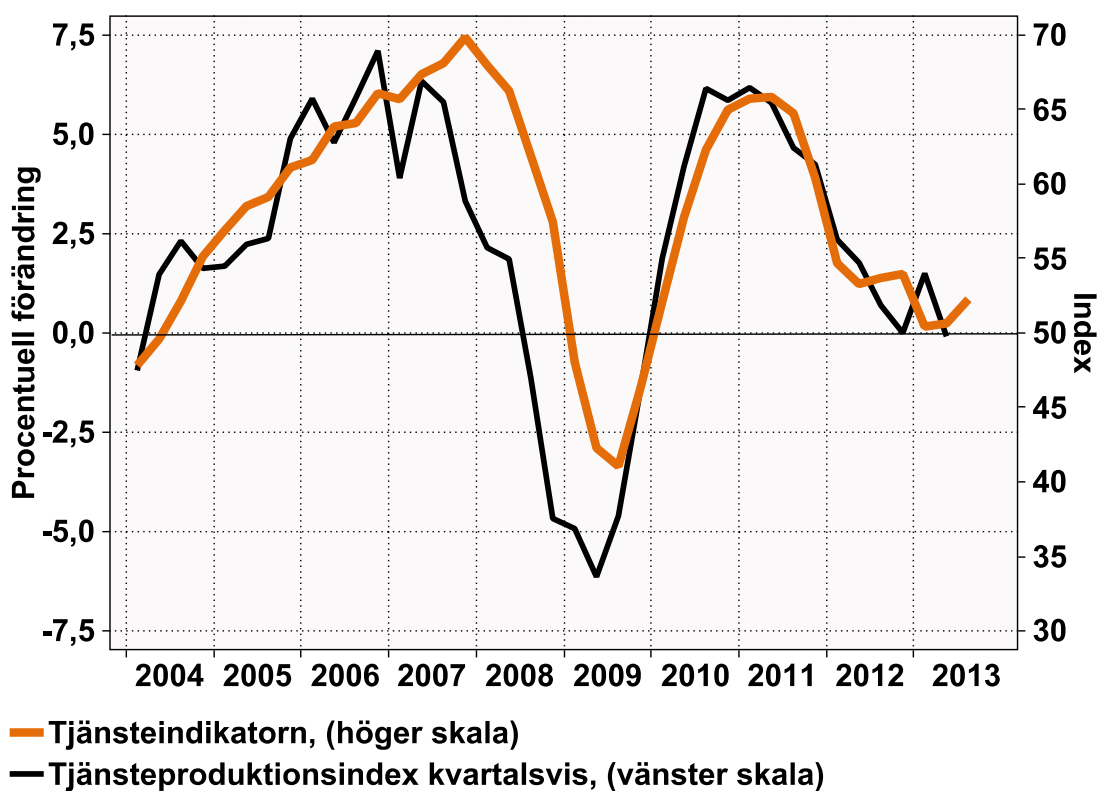
*AlmeGas prisindikator* pekar på att prisökningstakten för privata tjänster fortsätter att ligga kvar på en låg nivå under tredje kvartalet i år. Fortfarande ligger indikatorn på en nivå nära 50, en punkt där priserna är ungefär oförändrade. Prisökningstakten i handeln väntas öka något, medan priserna inom övriga tjänstesektorn väntas mattas av ytterligare.

Lena Hagman och Linnea Kvist, 3 september 2013

## 2 Tecken på vändpunkt för tjänstesektorn

Tjänsteindikatorn pekade på nära nolltillväxt för andra kvartalet, vilket stämmer mycket väl med SCB:s tjänsteproduktionsindex, som visar närmast oförändrad tjänsteproduktion andra kvartalet jämfört med motsvarande kvartal förra året, se diagram 1. Nu pekar tjänsteindikatorn på en svag vändning uppåt under tredje kvartalet, alltså en svag ökning av tjänsteproduktionen. Det finns flera tecken som talar för att det kan innebära en vändpunkt för tjänstesektorn från vilken konjunkturen kommer fortsätta förbättras efter de senaste två årens avmattning.

Diagram 1: Almega's tjänsteindikator för produktionstillväxten i privat tjänstesektor



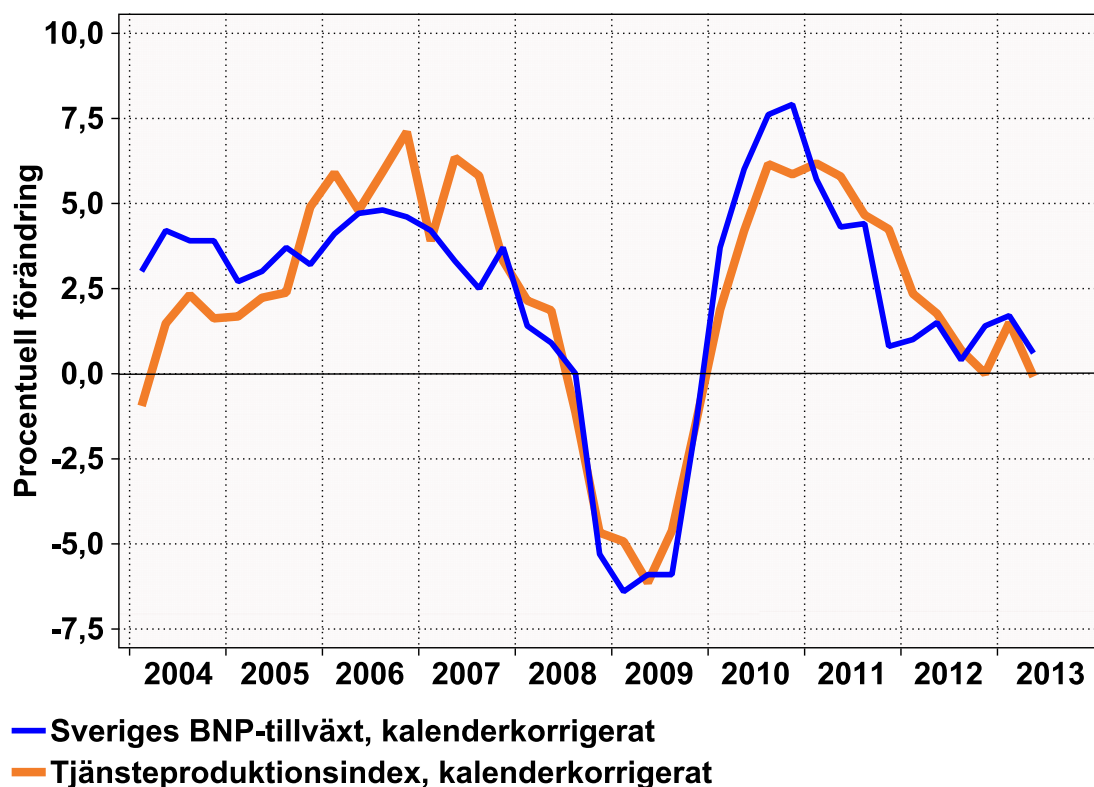
Källa: Almega, KI-barometern, SCB, Macrobond.

Eftersom den privata tjänstesektorn utgör lite över hälften av Sveriges totala produktion, BNP, talar vändpunkten för tjänsteindikatorn även för att Sveriges BNP-tillväxt kommer visa en viss förbättring under tredje kvartalet jämfört med det svaga andra

kvartalet, då BNP ökade med endast 0,6 procent<sup>1</sup>. Även tjänsteproduktionsindex visade på en försvagning andra kvartalet, se diagram 2.

Det finns ett mycket starkt samband mellan tjänsteproduktionsindex och BNP-tillväxten, vilket SCB nyligen framhållit i en rapport.<sup>2</sup> SCB har räknat fram att hela 85 procent av utvecklingen för tjänsteproduktionsindex samvarierar med utvecklingen för BNP. Eftersom det även finns ett starkt samband mellan Almegas tjänsteindikator och tjänsteproduktionsindex<sup>3</sup>, kan Almegas indikator också ge vägledning om åt vilket håll BNP-tillväxten kan väntas peka det närmaste kvartalet, cirka 2-3 månader innan utfallet presenteras.

**Diagram 2: Tjänsteproduktionsindex jämfört med totala BNP, procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år**



Källa: SCB, Macrobond.

<sup>1</sup> Tillväxten på 0,6 procent är kalenderkorrigerad. Årets andra kvartal innehöll en arbetsdag mer än under 2012, varför den faktiska BNP-tillväxten, alltså den ej kalenderkorrigerade, blev högre, 1,1 procent.

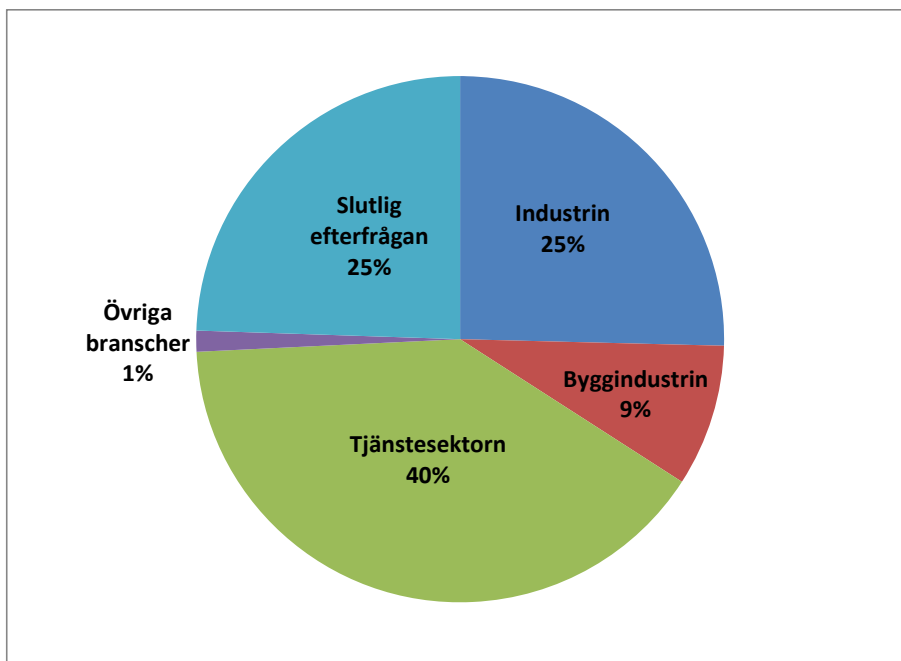
<sup>2</sup> Se SCB, "Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv", nummer 2 2013.

<sup>3</sup> Genomsnittlig korrelationskoefficient 2001-2013 är här 0,75. Korrelationen uttrycks som ett värde mellan 1 och -1, där 0 anger inget samband, 1 anger maximalt positivt samband och -1 anger maximalt negativt samband.

Almega kommer från och med denna rapport redovisa det starka sambandet mellan tjänsteindikatorn, tjänsteproduktionsindex samt BNP.<sup>4</sup>

SCB skriver i sin rapport att ”Den nya ekonomiska strukturen med en större tjänstesektor innebär att industriproduktionen som indikator på den ekonomiska utvecklingen har förlorat i kraft. Det har istället blivit allt viktigare att fånga tjänstesektorns utveckling.”<sup>5</sup> Det stämmer, men det betyder inte att industrin minskat i betydelse för svensk ekonomi, vilket är en vanlig missuppfattning. Faktum är att industrin i allt högre grad både producerar och köper in tjänster från underleverantörer för sin produktion, som bidrar starkt till exportens utveckling.

**Diagram 3: Andelar av sysselsättningen inom företagstjänster som genereras av efterfrågan från olika sektorer<sup>6</sup>, procent**



Källa: SCB, input-output-data för år 2008.

En annan närliggande missuppfattning är att jobbtillväxten inom företagstjänster enbart drivs av industrins efterfrågan. Faktum är att produktionstillväxten för dessa tjänster, och även jobbtillväxten, drivs av efterfrågan från samtliga delar av ekonomin och dessutom av efterfrågan från exportmarknader. Cirka 40 procent av dem som sysselsätts

<sup>4</sup> Almega överväger dessutom att skatta om tjänsteindikatorn mot tjänsteproduktionsindex till kommande rapporter, vilket sannolikt kommer att resultera i ett ännu starkare samband mot detta index. Den nuvarande tjänsteindikatorn är ju en skattning mot tjänsteproduktionen enligt nationalräkenskaperna.

<sup>5</sup> Se SCB, ”Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv”, nummer 2 2013.

<sup>6</sup> I denna input-output-data för 2008 för olika branscher ingår ej offentlig sektor. Däremot ingår offentlig sektor som ”slutkund”, alltså som konsument av företagstjänster, som fångas upp i ”slutlig efterfrågan”.



inom företagstjänster har jobb tack vare efterfrågan på dessa tjänster som insats i tjänstesektorns produktion. Cirka en fjärdedel jobbar för leveranser till industrins produktion och cirka 9 procent till byggindustrin. Cirka en fjärdedel arbetar för leveranser direkt till slutkund, dvs. för hushålls- och offentlig konsumtion, investeringar eller till exportmarknaden, se diagram 3.<sup>7</sup>

Svensk ekonomi kan numera betecknas som en ”kunskapsekonomi” med en växande kunskapsintensiv tjänsteproduktion som används inom samtliga delar av ekonomin, som är högst väsentligt avgörande för Sveriges tillväxt, sysselsättning, export och konkurrenskraft. Den alltmer kunskapsintensiva tjänsteproduktionen i Sverige har vuxit tack vare att den efterfrågas från samtliga delar av ekonomin och alltså inte enbart från industrin. Tjänsteproduktionen har härmed vuxit till en så stor andel av Sveriges totala produktion att den i hög grad förklarar utvecklingen av BNP. Almegas har i flera tidigare rapporter belyst utvecklingen av dessa samband mellan tjänstesektorn och övrig ekonomi med hjälp av statistik från SCB,<sup>8</sup> och avser att göra det ytterligare även i kommande rapporter, närmast i Almegas kommande konjunkturrapport i oktober i år.

SCB:s Tjänsteproduktionsindex används, förutom som en snabb konjunkturindikator för tjänstesektorn, som underlag för de kvartalsvisa beräkningarna av den privata tjänsteproduktionen i nationalräkenskaperna (NR). Normalt visar NR en liknande utveckling som tjänsteproduktionsindex, men vissa kvartal har det uppstått relativt stora skillnader mellan deras tillväxttal för tjänsteproduktionen. Exempelvis är skillnaden stor vad gäller årets två första kvartal. Medan tjänsteproduktionsindex visar närmast nolltillväxt andra kvartalet visar NR en tillväxt för tjänsteproduktionen med 1,7 procent. Härmed skiljer sig Almegas tjänsteindikator också från NR:s utfall för årets första två kvartal, se diagram 4.

I Almegas föregående rapport om tjänsteindikatorn<sup>9</sup> förklarade vi vad dessa avvikelser kan bero på.<sup>10</sup> En av skillnaderna beror på att NR lägger till intäkter från så kallad merchanting<sup>11</sup> till förädlingsvärdet i både tjänstesektorn och industrin. Information om merchanting redovisas emellertid inte officiellt av SCB.

---

<sup>7</sup> Dessa uppgifter är hämtade från SCB:s input-output-data för år 2008.

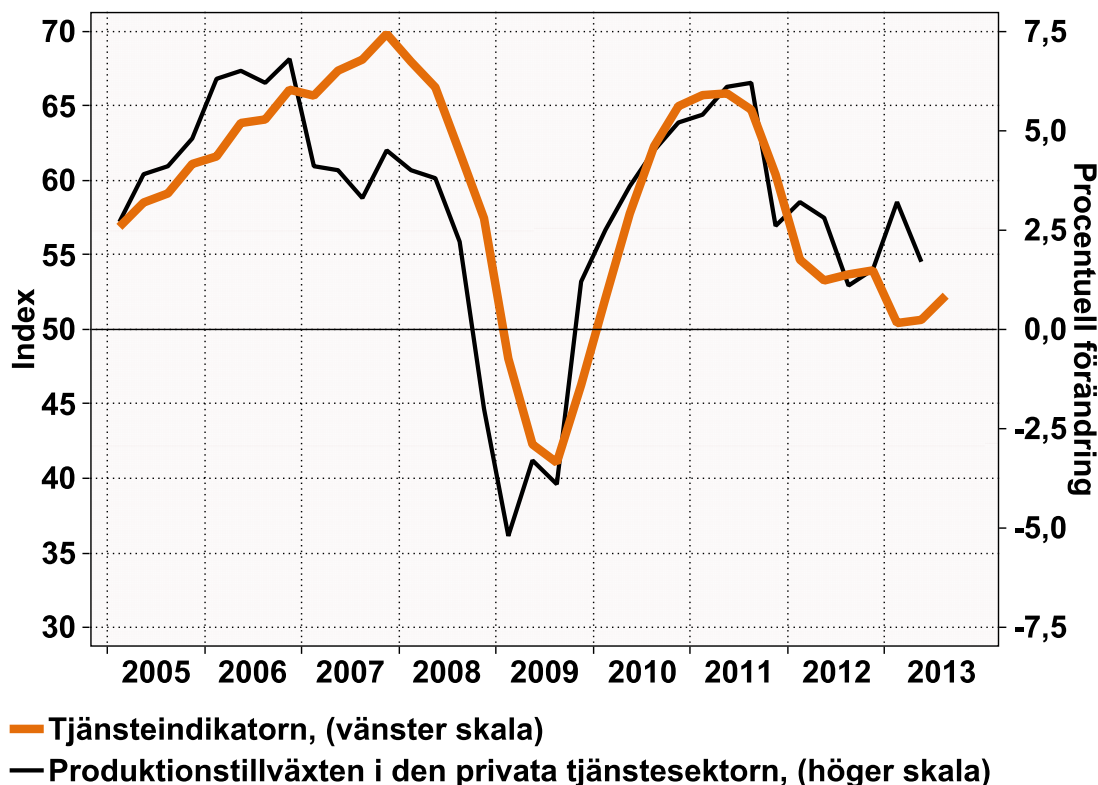
<sup>8</sup> Se exempelvis Almegas konjunkturrapport ”Kompetensbristen alltmer akut”, 25 april 2012.

<sup>9</sup> Se Tjänsteindikatorn ”Vänteläge i tjänstesektorn”, 11 juni 2013.

<sup>10</sup> Se även mer detaljerade förklaringar i exempelvis SCB:s fördjupade kommentarer till beräkningen av första respektive andra kvartalets BNP 2013.

<sup>11</sup> Merchanting avser intäkter som tas hem till moderbolag i Sverige från försäljning av varor från bolag utomlands. Med andra ord utgör merchanting intäkter från handel utomlands utan att varorna passerar den svenska gränsen. Merchanting avser alltså vidareförsäljning av varor som producerats av utländska bolag. Merchanting har ökat kraftigt under det senaste decenniet i samband med att produktion flyttats utomlands. Det är ett fåtal multinationella företag i Sverige som står bakom större delen av ökningen.

Diagram 4: Almeegas tjänsteindikator och tjänsteproduktionens tillväxt enligt nationalräkenskaperna, kalenderkorrigerat



Källa: Almega, KI-barometern, SCB, Macrobond.

Almega ser ett bekymmer för konjunkturbedömare att göra prognoser för tillväxten i både tjänstesektorn och industrin eftersom merchanting inte redovisas separat, utan bakas in i tillväxtsiffrorna för tjänstesektorn och industrin. Vi får alltså inte veta i vilken mån merchanting har påverkat tillväxttalen. Eftersom merchanting inte heller ingår i företagens svar till Konjunkturinstitutets barometer kan det också förklara varför KI-barometern och därför även tjänsteindikatorn periodvis kan skilja sig relativt mycket från vad nationalräkenskaperna signalerar om konjunkturförloppet i tjänstesektorn och industrin.

Medan KI-barometern avser produktionen i företagens verksamheter i Sverige, räknar nationalräkenskaperna även in värden som härrör från produktionsenheter utomlands, det vill säga intäkter som avser merchanting. Det blir alltså en mix av intäkter från produktion i Sverige och utomlands, och eftersom den del som härrör från utlandet (merchanting) inte redovisas av SCB är det svårt för konjunkturbedömare att avgöra varifrån tillväxten härrör. Kommer tillväxten enbart från produktionen i Sverige, eller drar merchanting periodvis upp tillväxten, och i så fall, med hur mycket?

Ytterligare en förklaring till skillnaden mellan tjänsteindikatorn och utfallet i nationalräkenskaperna är att tjänsteproduktionen har dragits upp i samband med SCB:s avstämning av BNP beräknad från produktions- respektive den så kallade användningssidan i ekonomin.<sup>12</sup> De två första beräkningarna av BNP kan för vissa kvartal skilja sig kraftigt, exempelvis för första kvartalet i år, då produktionssidan visade en minskning av BNP med 0,3 procent och användningssidan en ökning med 1,4 procent. För att få BNP att ”gå ihop” till samma siffra för båda beräkningarna gjordes bland annat en uppjustering av tjänsteproduktionen, till en tillväxt på 2,7 procent från 1,3 procent. Tillägget för den privata tjänstesektorns förädlingsvärde uppgick till 5,3 miljarder kronor, som alltså fördelats ut på tjänstebranscher.

Tillägg för merchanting samt tillägg i avstämningen av BNP förklarar sannolikt en stor del av skillnaden mellan både SCB:s tjänsteproduktionsindex samt AlmeGas tjänsteindikator och utfallet för produktionstillväxten enligt NR som uppstått för vissa kvartal.

Ännu en förklaring till varför AlmeGas tjänsteindikator under vissa perioder kan skilja sig från NR:s siffror är att utbildningsbranschen samt hälso-, sjukvårds- och omsorgsbranschen inte ingår i KI-barometern, den enkätundersökning bland företag som tjänsteindikatorn baseras på.

Hälso- och sjukvård samt omsorg drog exempelvis upp tjänsteproduktionen under förra året vilket alltså inte fångades in i KI-barometern där denna bransch inte ingår. Branschen hade starkast tillväxt bland tjänstebranscherna under 2012, men nu leder inte längre branschen i tillväxttakt inom tjänstesektorn som under förra året. Under första halvåret i år ligger takten på knappt 3 procent, och i juni minskade produktionen med 4,2 procent, se tabell 1 på sidan 12. Visserligen jämförs produktionen mot ett starkt första halvår 2012, men en tendens till försvagning märktes för branschen redan mot slutet av förra året.

Den minskade produktionen hänger utan tvekan ihop med den politiska osäkerheten om villkoren för privat driven vård och omsorg. I Vårdföretagarnas och SCB:s konjunkturbarometer<sup>13</sup> som presenterades i juni angav hälften av företagen politisk osäkerhet som det största hindret för tillväxt. Företagen vågar inte utnyttja det utrymme som finns för expansion utan håller igen, vilket leder till både färre vårdinsatser och färre nyanställningar.

Nu toppar andra tjänstebranscher tillväxtligen, det vill säga utbildningsbranschen, kultur, nöje och fritid, hotell och restaurang, se tabell 1. Dessa är, liksom vårdbranschen, främst orienterade mot inhemsk efterfrågan med inriktning på hushåll och utländska besökare.

---

<sup>12</sup> Produktionssidan avser BNP beräknad som summan av förädlingsvärdet i samtliga sektorer i ekonomin. Användningssidan avser BNP beräknad som summan av samtliga delar av efterfrågan i ekonomin, dvs. summan av konsumtion, investeringar, export minus import.

<sup>13</sup> Se Konjunkturbarometer för vårdsektorn, våren 2013, Vårdföretagarna, juni 2013.

**Tabell 1: Produktionstillväxt enligt tjänsteproduktionsindex, fasta priser kalenderkorrigerat, procentuell förändring**

Ranking efter tillväxttakt hittills i år	Juni 2013/ juni 2012	1:a halvåret 2013/ 1:a halvåret 2012
Kultur, nöje och fritid	8,0	6,2
Utbildningsväsendet	10,7	5,1
Hotell och restaurangverksamhet	2,5	3,5
Hälso- och sjukvård, omsorg	<b>-4,2</b>	2,9
Detaljhandel	1,8	1,8
Företagstjänster	<b>-1,4</b>	1,5
Fastighetsverksamhet	<b>-0,4</b>	0,7
Uthyrnings- och resetjänster	<b>-1,0</b>	0,6
Telekommunikation	<b>-1,8</b>	0,3
Transport och magasinering	2,7	<b>-0,2</b>
Partihandel	0,4	<b>-0,3</b>
Motorhandel	<b>-2,3</b>	<b>-3,0</b>
Datakonsulter o.d.	<b>-4,7</b>	<b>-3,1</b>
<b>Privat tjänstesektor totalt</b>	<b>-0,2</b>	<b>0,7</b>

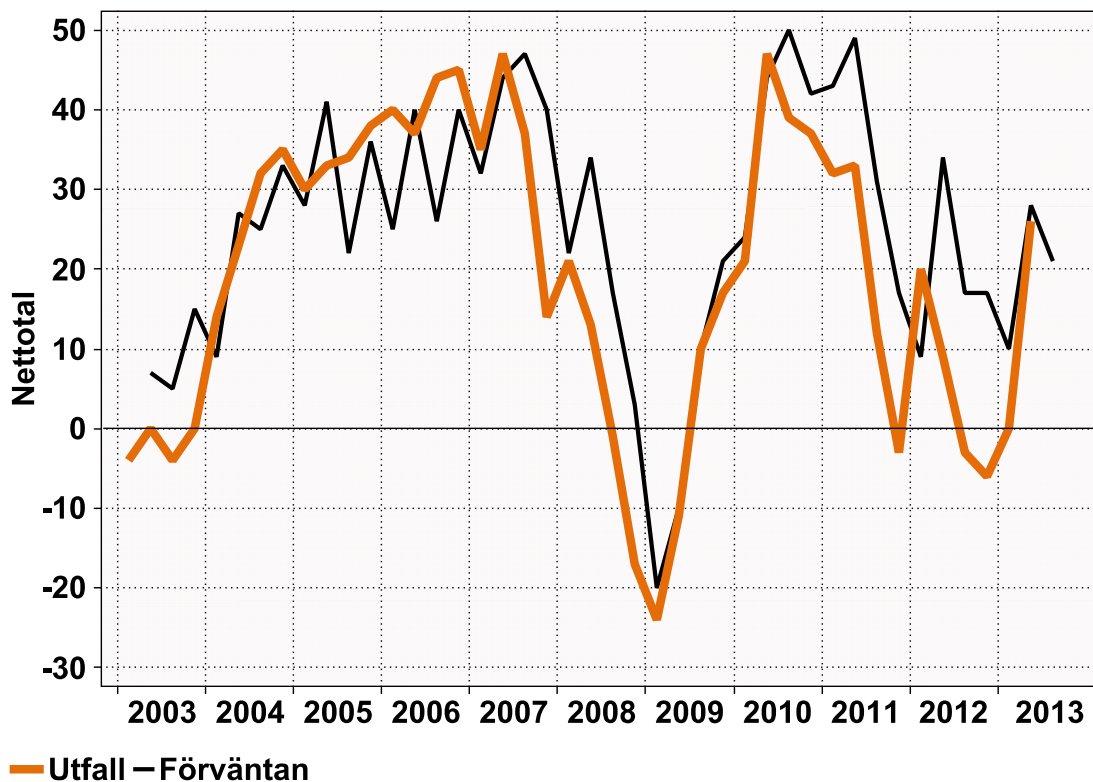
Källa: SCB, tjänsteproduktionsindex, 5 augusti 2013.

Andra delar av tjänstesektorn, som delvis levererar tjänster till exportindustrin och påverkats av den svaga efterfrågan från omvärlden, visar en klart svagare utveckling under första halvåret. Det rör sig om företagstjänster, uthyrnings- och resetjänster, transporter och datakonsulter. För datakonsulterna har produktionen minskat fyra månader i rad.

## 2.1 Tecken på bred vändning i efterfrågan på tjänster

Under förra året överskattade en övervägande andel av tjänsteföretagen efterfrågan, då den blev klart svagare än vad man förväntat, se diagram 5. Under andra kvartalet i år märks äntligen en vändning, då utfallet blev ungefär som förväntat. Hela 37 procent av tjänsteföretagen förväntade i april att efterfrågan skulle öka under andra kvartalet, och en lika stor andel rapporterade i juli att så blev fallet. Det bådar gott inför tredje kvartalet som väntas visa fortsatt ökning. Detta kan vara tecken på att tjänstesektorn lämnar de senaste två årens svacka bakom sig.

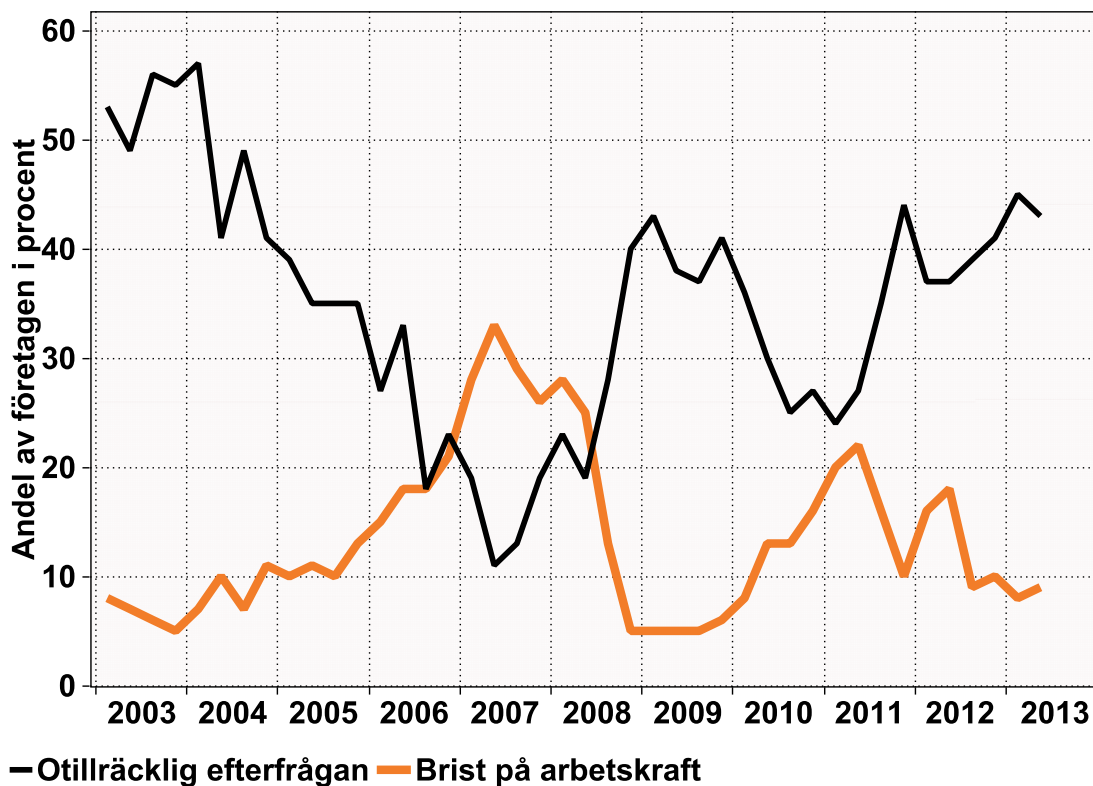
Diagram 5: Privata tjänstenärningar, förväntningar och utfall för efterfrågan på företagens tjänster, kvartal



Källa: KI-barometern, Macrobond.

Även om efterfrågan har börjat vända för tjänstesektorn totalt sett talar andra konjunkturindikatorer för att efterfrågan ändå är svag. Exempelvis ansåg fortfarande drygt 40 procent av tjänsteföretagen i juli att otillräcklig efterfrågan är det främsta hindret för verksamheten. Det är en nästan lika stor andel som i april, då den uppgick till 45 procent. Liksom i april ansåg knappt en tiondel av företagen i juli att brist på arbetskraft är det främsta hindret för verksamheten, se diagram 6.

Diagram 6: Främsta hindret för företagets verksamhet, privata tjänstenärningar



Källa: KI-barometern, Macrobond.

## 2.2 Efterfrågan på svensk export påverkar företagstjänster

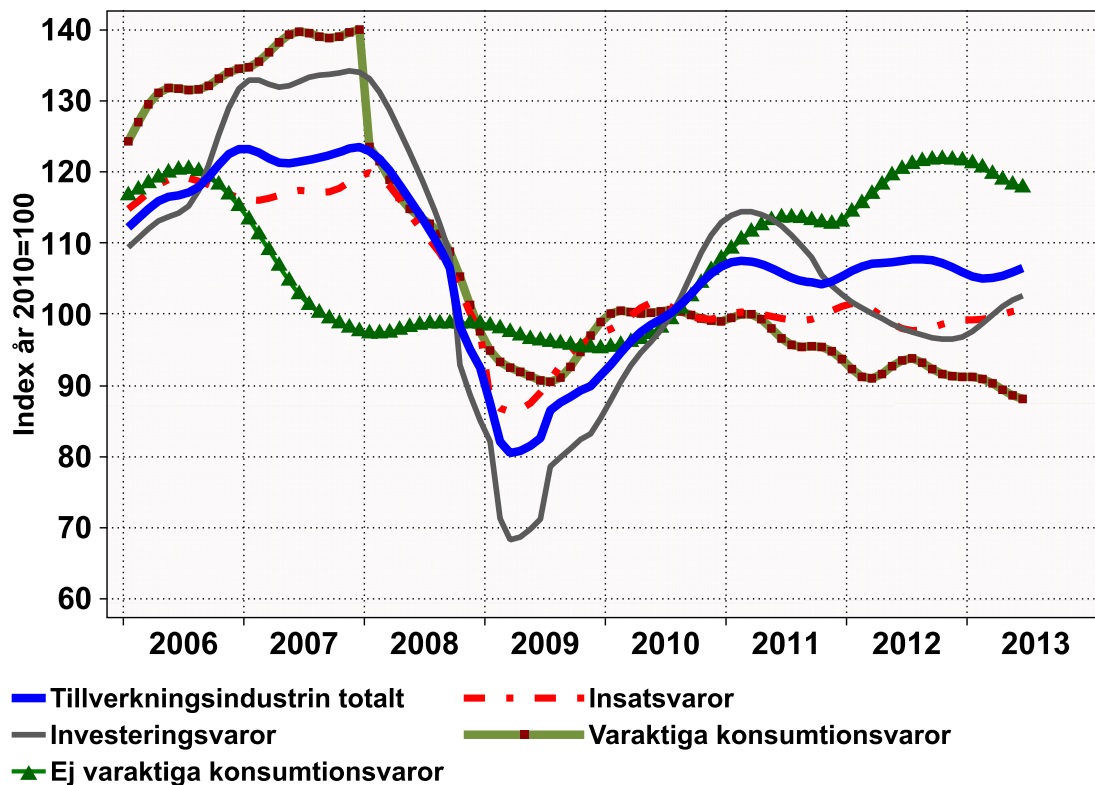
Almega understryker att sambandet mellan Sveriges tjänsteproduktion och export blivit allt starkare, i takt med att tjänsteinnehållet i exporten ökat. Om man mäter det samlade tjänsteinnehållet i Sveriges export uppgår tjänsteexporten till lite över hälften av Sveriges totala export.<sup>14</sup> Så länge efterfrågan från omvärlden på svensk export är svag kommer produktionen, inom såväl exportindustrin som tjänsteföretag som bidrar till det ökade tjänsteinnehållet i exporten, att hållas nere.

Exportorderingsgången till industrin totalt sett ser ut att ha bottnat i vintras och har sedan första kvartalet i år visat en svag trend uppåt från en låg nivå, se diagram 7. Än så länge är det enbart ett fåtal branscher som bidragit till vändningen, medan orderingsgången fortsatt att falla inom insatsvaru- och konsumtionsvaruindustri. För investeringsvaror har orderingsgången däremot fortsatt uppåt under andra kvartalet, se diagram 7. Då steg

<sup>14</sup> Se Almegas konjunkturrapport "Långdragen återhämtning", 25 april 2013.

exportorderingsgången inom investeringsvaruindustrin främst för motorfordonsindustrin, med hela 19 procent från första kvartalet<sup>15</sup>.

Diagram 7: Exportorderingsgång, till och med juni 2013, trend<sup>16</sup>



Källa: SCB, Macrobond.

Motorfordonsindustrin har ett särskilt starkt samband med företagstjänster, däribland bemanningsbranschen. Motorfordonsindustrin är den industribransch som ökat den indirekta sysselsättningen i tjänstesektorn mest bland samtliga industribranscher sedan mitten av 1990-talet. År 2008 sysselsattes nära 26 000 personer inom företagstjänster<sup>17</sup> som underleverantörer till motorfordonsindustrin tack vare slutlig efterfrågan på motorfordon.<sup>18</sup>

<sup>15</sup> Säsongrensats och kalenderkorrigerat enligt SCB:s månadsstatistik 14 augusti 2013.

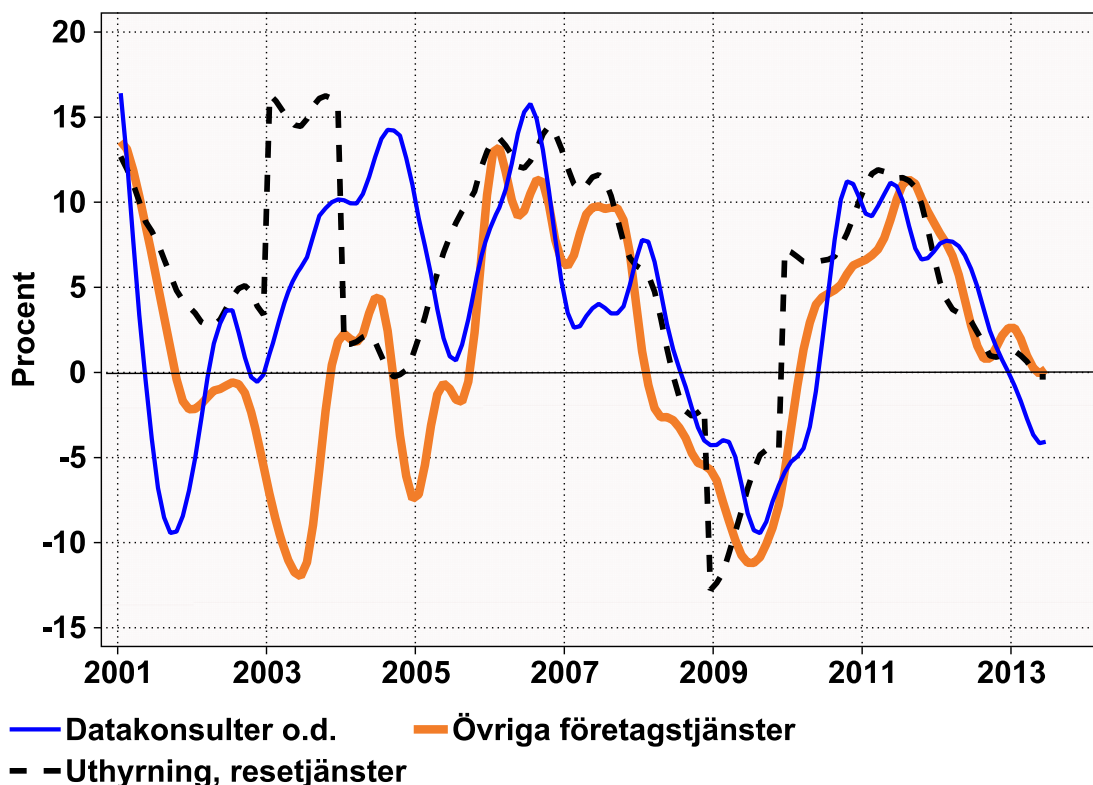
<sup>16</sup> Trenden visar utvecklingen då både säsongvariationer och tillfälliga förändringar rensats bort, vilket gör det lättare att följa den mer varaktiga utvecklingen samt identifiera vändpunkter, i det här fallet i efterfrågan.

<sup>17</sup> Enligt gamla näringsgrensindelningen SNI 2002 för SNI 71-74, dvs. uthyrningsfirmor, datakonsulter, forskning och utveckling, teknik konsulter, bemanningsföretag och övriga företagstjänster.

<sup>18</sup> Dessa siffror baseras på SCB:s input-output-data för år 2008 och SNI 2002. För mer information om sambanden mellan företagstjänster och teknikindustri se "Ekonomiska förutsättningar, Teknikindustri och tjänster inför avtalsrörelsen 2013", Almega, Teknikföretagen och Unionen, december 2012.

Mot bakgrund av svaga utsikter i år för några av Sveriges största exportmarknader inom euroområdet, räknar Almega med en långsam återhämtning för industrins exportordergång totalt sett. Almega räknar också med låga investeringar inom näringslivet i år vilket talar för en dämpad efterfrågan på företagstjänster<sup>19</sup>, vilka väger tungt inom tjänstesektorn. Som andel av förädlingsvärdet i den privata tjänstesektorn utgör företagstjänster 27 procent.

**Diagram 8: Produktionstillväxt för olika företagstjänster, fasta priser, kalenderkorrigerat, trend, procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år**



Källa: SCB (tjänsteproduktionsindex), Macrobond.

Produktionen inom företagstjänster enligt SCB:s månadsstatistik har visat en nedåtgående trend under första halvåret i år. Men i juni stannade försämringen upp, även om branscherna fortsatte att visa noll- eller negativ tillväxt, se diagram 8. För datakonsulter har produktionen minskat med cirka 3 procent hittills i år, jämfört med

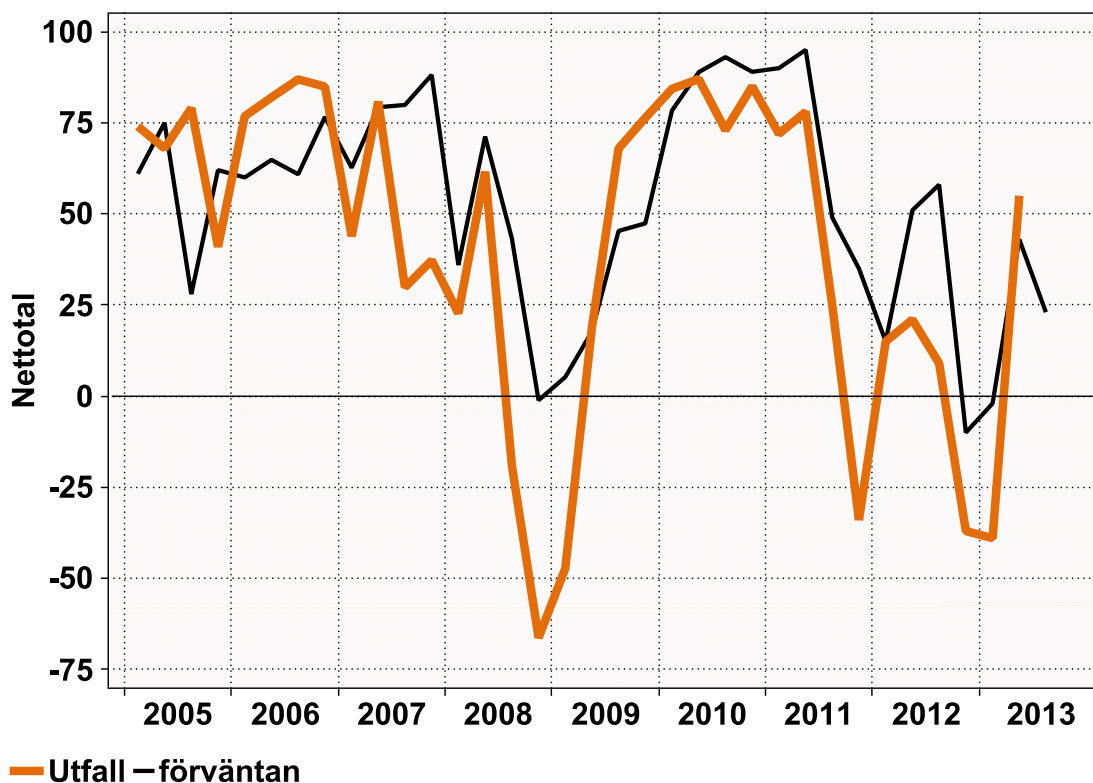
<sup>19</sup> Almega definierar här företagstjänster utifrån nya näringsgrensindelningen (SNI 2007) och inkluderar följande branscher i företagstjänster: SNI 69-82 samt 61-63, dvs. juridik, ekonomi, vetenskap, teknik, uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och stödtjänster, telekommunikation, dataprogrammering, datakonsulter och informationstjänster.



motsvarande period förra året.<sup>20</sup> Datakonsulternas produktion mattades gradvis av under förra året, från en hög tillväxttakt på nära 8 procent i början av 2012.

Efterfrågan på datakonsulternas tjänster utvecklades betydligt sämre än vad företagen inom branschen väntat under större delen av 2012. Datakonsulternas optimism har ändå hållits uppe förvånansvärt länge. Den utdragna lågkonjunkturen för industrin samt den allmänt svagare konjunkturen inom näringslivet har dock fått en negativ effekt på efterfrågan även för datakonsultbranschen. Gruv- och tillverkningsindustrin genererar lite över 40 procent av den personal som sysselsätts inom datakonsultbranschen som underleverantörer till andra branscher, det vill säga de datakonsulter som levererar tjänster till andra branscher som insats i deras produktion av produkter.<sup>21</sup>

**Diagram 9: Bemanningsbranschen, förväntningar och utfall för efterfrågan på företagens tjänster, kvartal**



Källa: KI-barometern, Macrobond.

Efterfrågan för en annan bransch inom företagstjänster, bemanningsbranschen, utvecklades även den betydligt svagare under 2012 än vad företagen inom branschen

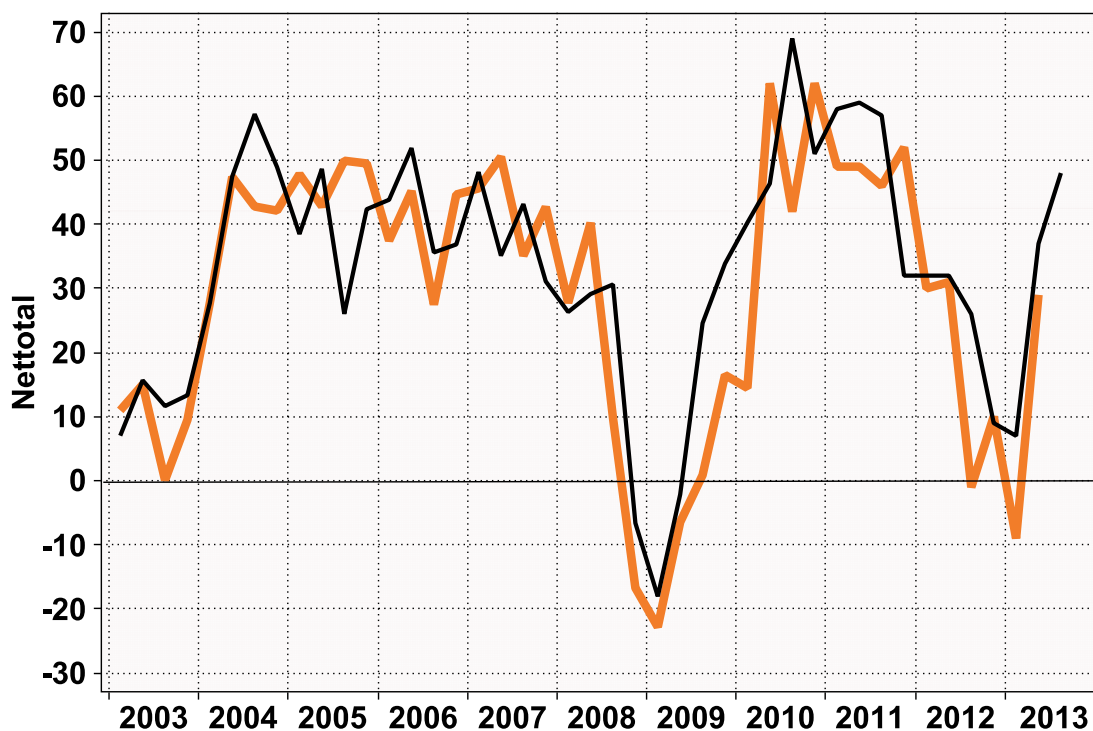
<sup>20</sup> Fasta priser, kalenderkorrigerat. I diagram 8 är månadsstatistiken även trendsattad, det vill säga rensad för tillfälliga variationer, vilket gör det lättare att följa den långsiktiga trenden för produktionen.

<sup>21</sup> Denna uppgift baseras på SCB:s input-output-data för år 2008.

förväntat, se diagram 9. Även under första kvartalet i år minskade efterfrågan för drygt hälften av företagen och ökade i endast i drygt en tiondel. Företagen hade förväntat sig ungefär oförändrad efterfrågan, och utfallet blev alltså en stor besvikelse. Inför andra kvartalet var företagen ändå övervägande optimistiska om att efterfrågan skulle komma att öka. Nu visar utfallet ett trendbrott, då företagens förväntningar infriades med råge. Hela 62 procent av företagen rapporterat ökad efterfrågan och endast 6 procent minskad efterfrågan, vilket ger det positiva nettotalet i diagram 9.

En övervägande andel av företagen räknar med ökad efterfrågan under tredje kvartalet, även om förväntningarna inte är riktigt lika höga som inför andra kvartalet. Branschen ser ändå ut att ha kommit ur svackan från i vintras, då efterfrågan minskade, se diagram 9. Företagen räknar dessutom med en förbättring av efterfrågan mot slutet av året - hela 62 procent förväntar en ökad efterfrågan under andra halvåret i år, enligt KI-barometern.

**Diagram 10: Förväntad efterfrågan och utvecklingen av verksamheten för teknikkonsulter och arkitekter, netttotal**



— Förväntad efterfrågan — Utvecklingen av företagets verksamhet, utfall

Källa: KI-barometern, Macrobond.

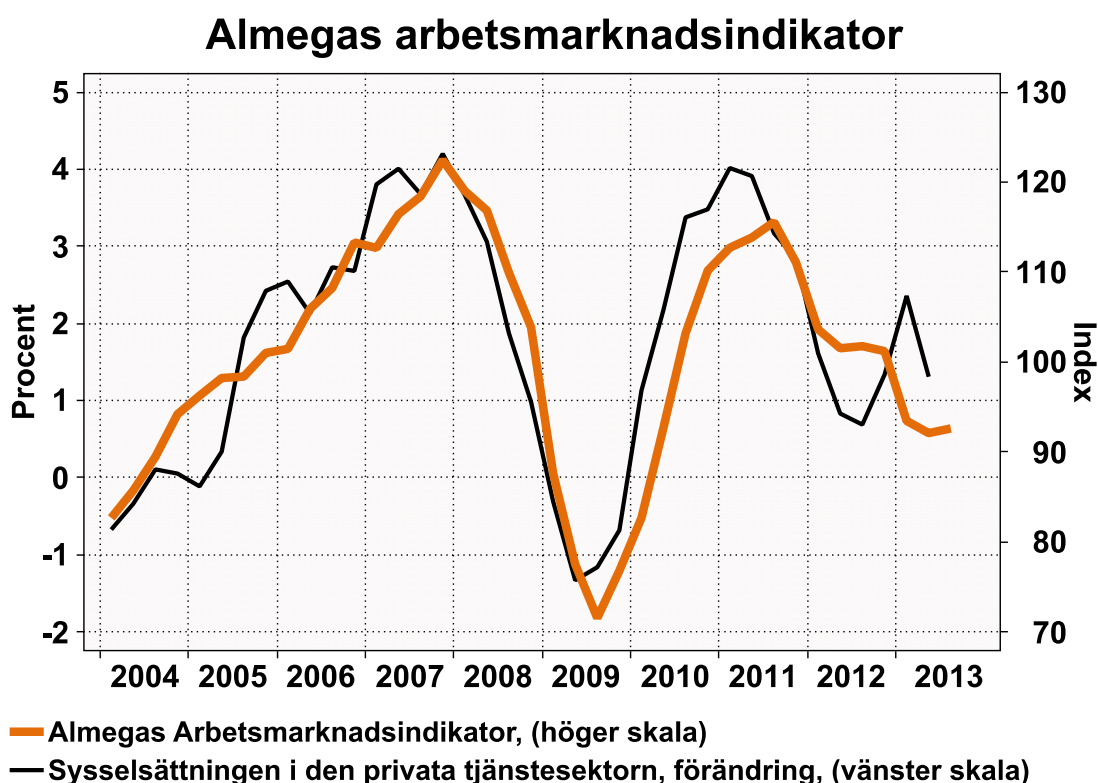
En del av sektorn företagstjänster som stått emot konjunkturnedgången relativt väl är teknikkonsulter och arkitekter. Mot slutet av förra året ansåg emellertid en allt större andel av företagen att uppdragsvolymen var för liten. Samtidigt försämrades

utvecklingen för efterfrågan och verksamheten, se diagram 10. Under andra kvartalet i år vände emellertid efterfrågan uppåt och en övervägande andel av företagen inom branschen ansåg att verksamheten utvecklades positivt, det vill säga för 38 procent av företagen. Nu förväntar sig en ännu större andel av företagen att efterfrågan kommer att stiga under tredje kvartalet, cirka hälften av företagen, enligt KI-barometern. Även denna bransch ser alltså ut att lämna konjunktursvackan bakom sig, även om återhämtningen inledningsvis är svag för en stor andel av företagen. 53 procent av dem ansåg ännu i juli att otillräcklig efterfrågan var främsta hindret för verksamheten.

### 3 Spretande signaler om sysselsättningen i tjänstesektorn

Almeegas *arbetsmarknadsindikator* pekar nu mot ungefär oförändrad utveckling av sysselsättningen inom den privata tjänstesektorn under årets tredje kvartal i förhållande till föregående kvartal, se diagram 11. Indikatorn har tidigare pekat mot fallande sysselsättning i tjänstesektorn i år, vilket baseras på företagens svar i KI-barometern. Men utfallet enligt nationalräkenskaperna visar en klart ljusare utveckling. Under första halvåret steg sysselsättningen inom den privata tjänstesektorn med 38 000 i antal sysselsatta personer, enligt nationalräkenskaperna. Ökningen i år har överraskat positivt, eftersom flera indikatorer talat för en betydligt svagare utveckling.<sup>22</sup> Företagens höga förväntningar om ökad efterfrågan i år kan ligga bakom den tidiga uppgången för sysselsättningen i början av året, se diagram 11. Under andra kvartalet infriades företagets förväntningar vad gäller efterfrågan för första gången på ett helt år och det finns tecken på att tjänstesektorn nu lämnar svackan bakom sig för denna gång. Detta talar för att sysselsättningen kommer att fortsätta öka under andra halvåret.

Diagram 11: Arbetsmarknadsindikatorn och den faktiska sysselsättningstillväxten i den privata tjänstesektorn, förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år



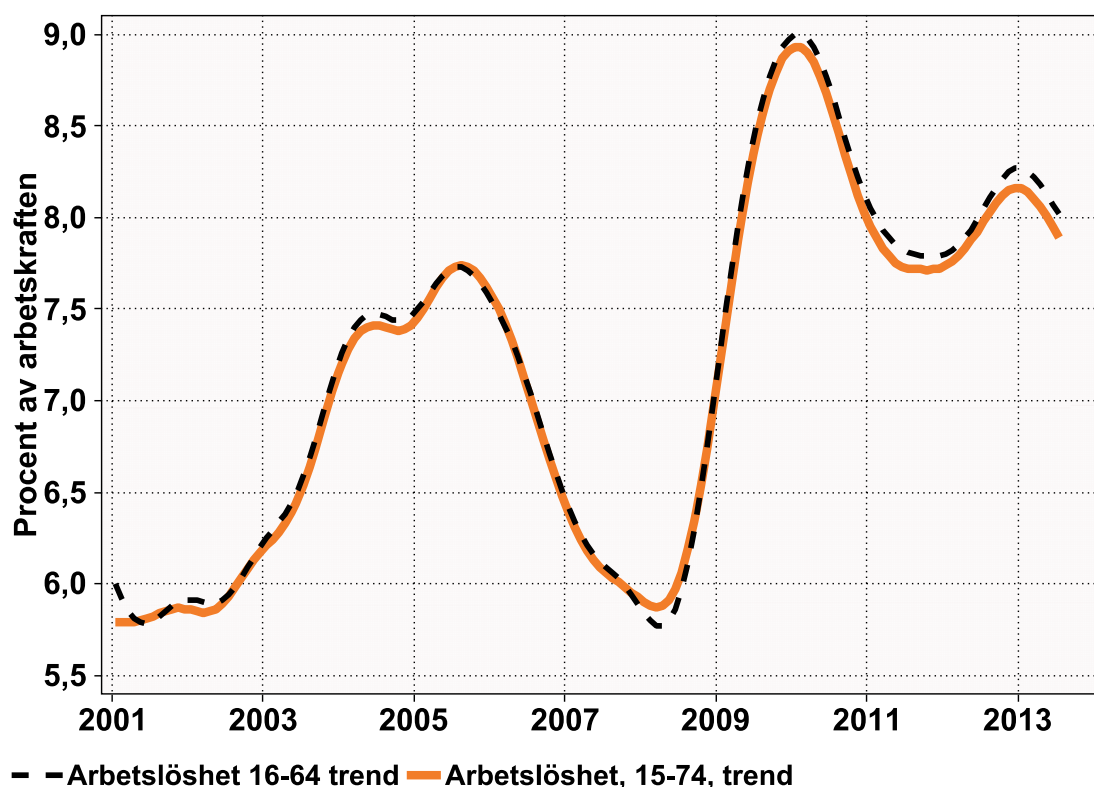
Källa: Almega, KI-barometern, SCB, Macrobond.

<sup>22</sup> Se Almeegas tjänsteindikator för andra kvartalet, "Vänteläge i tjänstesektorn", 11 juni 2013.

Arbetsmarknadsindikatorn bygger på uppgifter om företagens anställningsplaner samt uppgifter om brist på arbetskraft, enligt Konjunkturbarometern från Konjunkturinstitutet. För denna indikator anger värdet 100 genomsnittet för hela den observerade period som indikatorn täcker (startåret är 2003). Indikatorn ligger för andra kvartalet i år på indexvärdet 92,6, alltså klart under det historiska genomsnittet, se diagram 11. Ändå har alltså sysselsättningen fortsatt att stiga. En förklaring kan vara att företagens optimism om att efterfrågan skulle vända under året trots allt lett till att man avvaktat med de neddragningar som man flaggat för i bland annat KI-barometern.

Positiva tecken på en förbättrad konjunktur är att arbetslösheten visat en nedåtgående trend sedan början av året. Den är något lägre, 7,8 procent senast i juli<sup>23</sup>, då man räknar arbetslösheten för samtliga åldrar mellan 15-74 år, jämfört med enbart dem i åldrarna 16-64 år, se diagram 12.

Diagram 12: Arbetslöshet i procent av arbetskraften, trend

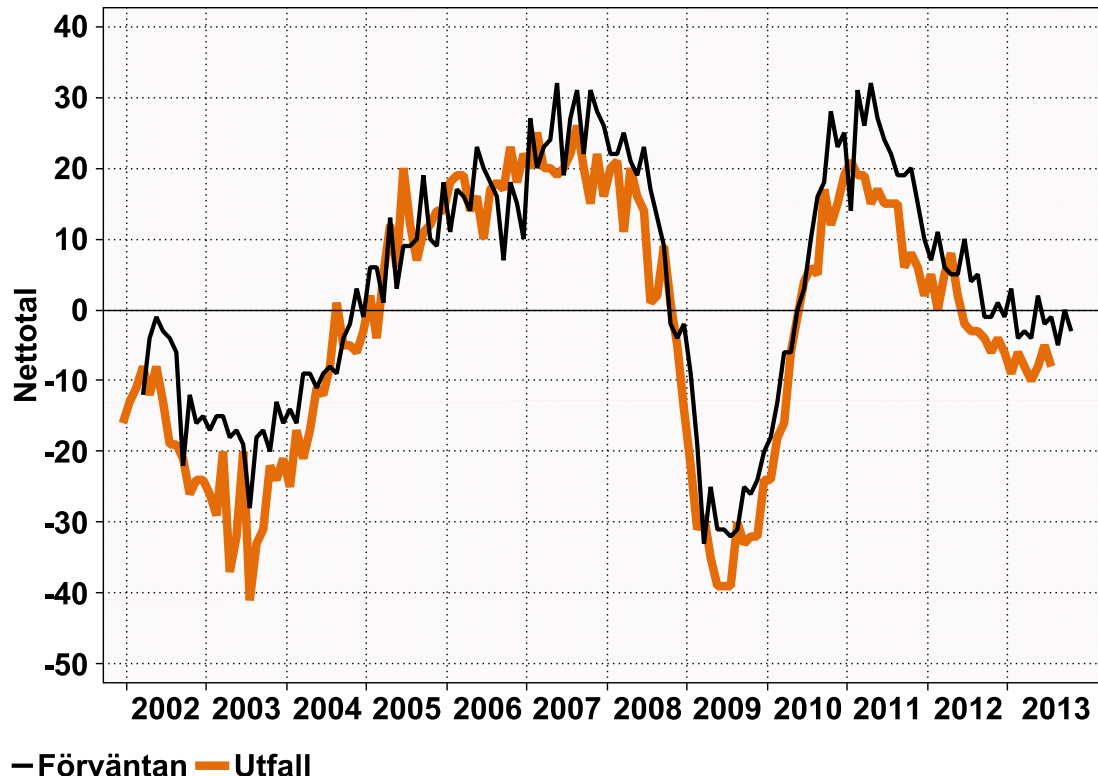


Källa: SCB (AKU), Macrobond.

<sup>23</sup> Enligt SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU), för juli, säsongrensat.

Antalet anställda inom privata tjänstenärningar har emellertid utvecklats sämre än företagen förväntat sedan förra våren, se diagram 13. Enligt KI-barometern började antalet anställda minska under andra halvåret 2012 och en allt större andel av företagen har dragit ned på personal, enligt enkätundersökningen bland tjänsteföretagen.

Diagram 13: Antal anställda i privata tjänstenärningar, säsongrensat, netttotal



Källa: KI-barometern, Macrobond.

Det var främst inom företagstjänster<sup>24</sup> som sysselsättningen inom tjänstesektorn ökade under första halvåret enligt nationalräkenskaperna<sup>25</sup>. En mer detaljerad statistik över antal anställda i olika tjänstebranscher enligt en annan SCB-källa<sup>26</sup> visar emellertid en betydligt mindre ökning. Räknet i antal anställda inom företagstjänster uppgick ökningen till knappt 5000 fler anställda under andra kvartalet jämfört med motsvarande kvartal förra året. Det är en markant inbromsning för den här delen av tjänstesektorn,

<sup>24</sup> Se Almegas definition av företagstjänster i not 19 på sidan 16.

<sup>25</sup> Ökningen uppgick enligt NR till hela 20 000 sysselsatta. Nationalräkenskapernas utfall baseras normalt på flera källor, bland andra Arbetskraftsundersökningen (AKU) och även den nämnda kortperiodiska sysselsättningsstatistiken, som är mer detaljerad än AKU. Vid beräkningen av "snabbversionen" av andra kvartalets BNP fanns inte utfallet från KS för andra kvartalet tillgängligt, vilket möjligtvis kan förklara den högre siffran i NR, som är preliminär.

<sup>26</sup> Kortperiodisk sysselsättningsstatistik (KS), SCB, 20 augusti 2013.

som bidragit mest till ökningen av sysselsättningen under de senaste åren, se även diagram 14. Almega har i sina konjunkturrapporter förutsett och varnat för denna inbromsning. Den svaga ökningen inom företagstjänster under andra kvartalet kan exempelvis jämföras med den betydligt mer omfattande ökningen under andra kvartalet 2012, som uppgick till cirka 27 500 anställda. Under hela perioden 2010-2012 ökade antalet anställda inom företagstjänster med 70 000.

Det var även flera branscher inom företagstjänster som drog ned antal anställda under andra kvartalet, främst inom arbetsförmedling och personaluthyrning, med omkring 8500 personer, se tabell 2. Neddragningarna inom branschen under den senaste konjunktursvackan har varit större i omfattning än under finanskrisåret 2009. Nu talar emellertid vändningen i efterfrågan för bland annat bemanningsbranschen för att neddragningarna kommer att upphöra. Enligt KI-barometern räknar branschen med en ökning av antalet anställda under tredje kvartalet. Drygt en tredjedel av företagen räknar med att öka antalet anställda medan endast drygt en tiondel av företagen räknar med neddragningar.

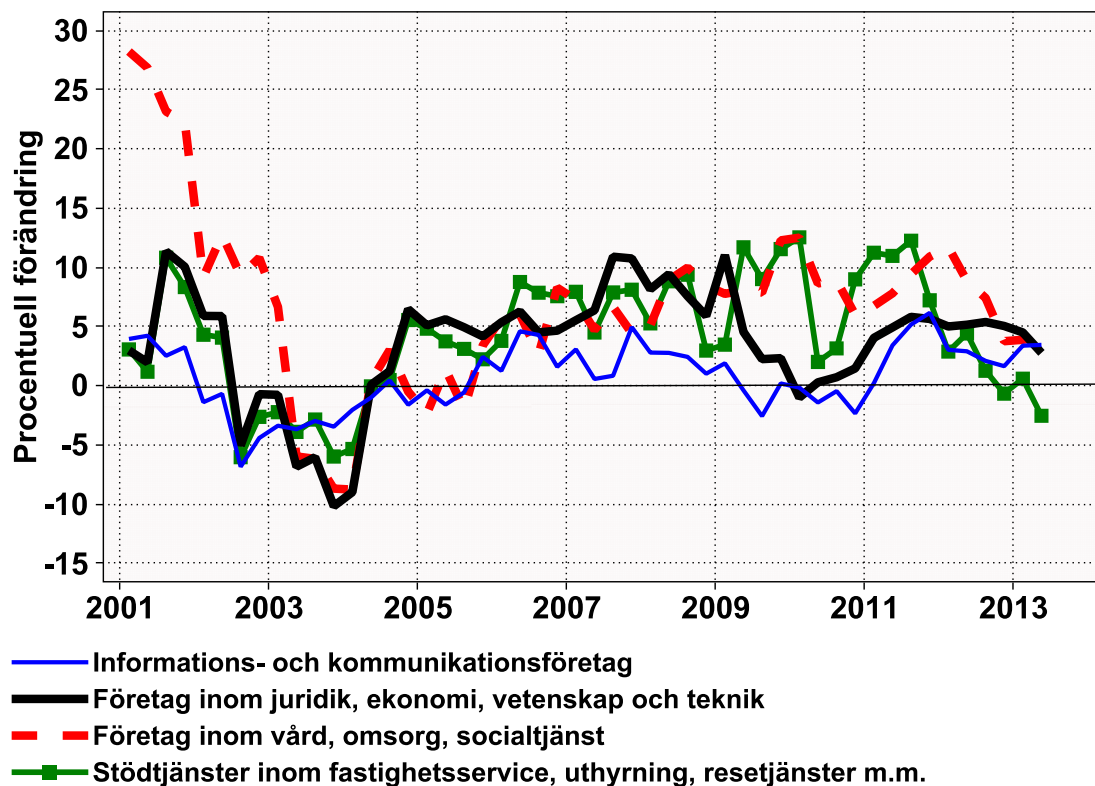
**Tabell 2: Tjänstebranscher som dragit ned på personal, samt förändring 2.a kvartalet 2013**

	2013K2/2012K2 Förändring Antal	2013K2/2012K2 Förändring Procent	Antal anställda Tusental 2:a kvartalet 2013
Parti - och provisionshandel utom med motorfordon	-1596	-0,8	197,2
Landtransportföretag; rörtransportföretag	-176	-0,1	125,3
Film-, video och TV-programföretag; radio-och TV-bolag	-531	-3,1	16,8
Banker och andra kreditinstitut	-450	-0,8	53,6
Forsknings- och utvecklingsinstitutioner	-575	-4,2	13,2
<b>Företagstjänster inom uthyrning, fastighetsservice, resetjänster m.m., varav:</b>	<b>-6085</b>	<b>-2,5</b>	<b>232,9</b>
Uthyrningsfirmor	-207	-1,8	11,6
Arbetsförmedlingar, rekryteringsföretag, personaluthyrningsföretag o.d.	-8565	-11,0	69,2
Företag för bevakning och säkerhetstjänst, detektivbyråer	-562	-2,1	25,7
Kontors- och andra företagstjänstföretag	-1762	-3,7	45,5

Källa: SCB, Kortperiodisk sysselsättningsstatistik, 20 augusti 2013.

Vilka branscher inom företagstjänster är det då som dragit upp sysselsättningen? Svaret är främst datakonsulter respektive arkitekter och teknikkonsulter, med sammantaget nära 8000 fler anställda under andra kvartalet jämfört med motsvarande kvartal förra året.

Diagram 14: Förändringen av antal anställda i några tjänstebranscher, procent



Källa: SCB, Macrobond.

Andra tjänstebranscher, som är mer orienterade mot att sälja tjänster till hushållen, har också ökat antalet anställda. Det gäller hotell och restaurang, vård och omsorg, kultur, nöje och fritid, se tabell 3. Störst ökning visar hotell och restaurang med nära 9000 fler anställda under andra kvartalet jämfört med motsvarande kvartal 2012.



**Tabell 3: Tjänstebranscher som ökat sin personal, samt förändring 2.a kvartalet 2013**

	2013K2/2012K2 Förändring Antal	2013K2/2012K2 Förändring Procent	Antal anställda Tusental 2:a kvartalet 2013
Handel totalt; serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar	2049	0,4	526,1
Transport- och magasineringsföretag	1613	0,7	217,4
Hotell och restauranger	8909	6,8	139,9
Informations- och kommunikationsföretag	5545	3,4	166,6
Kreditinstitut och försäkringsbolag m.m.	1930	2,2	88,1
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	230	0,4	57,9
Företagstjänster inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	6287	2,8	233,9
Utbildningsväsendet	4936	5,9	88,8
Enheter för vård och omsorg, socialtjänst	8175	4,1	209,5
Företag inom kultur, nöje och fritid	5545	10,4	58,8
Övriga serviceföretag	7815	9,4	91,4

Källa: SCB, Kortperiodisk sysselsättningsstatistik, 20 augusti 2013.

Restaurangbranschen, som sedan förra året bidragit till ökad sysselsättning, går nu mot strömmen och planerar för neddragningar under tredje kvartalet, enligt KI-barometern. Cirka 1/4 av företagen har svarat att de tänker dra ned på personal och endast drygt 1/10 tänker öka antalet anställda. Branschens personalbehov kan möjligtvis ha mättats efter den ökning som kommit i samband med förra årets momssänkning på restaurangtjänster. Även hotellverksamhet räknar med neddragningar under tredje kvartalet, i nära 1/4 av företagen.

De andra branscherna, som bidrog relativt mycket till den ökade sysselsättningen i tjänstesektorn under andra kvartalet, det vill säga utbildning, vård och omsorg samt kultur, nöje, fritid och ”övriga serviceföretag”, ingår inte i KI-barometern, som Almegas arbetsmarknadsindikator utgår från. Det kan förklara en del av skillnaden mellan indikatorn och utfallet enligt SCB.

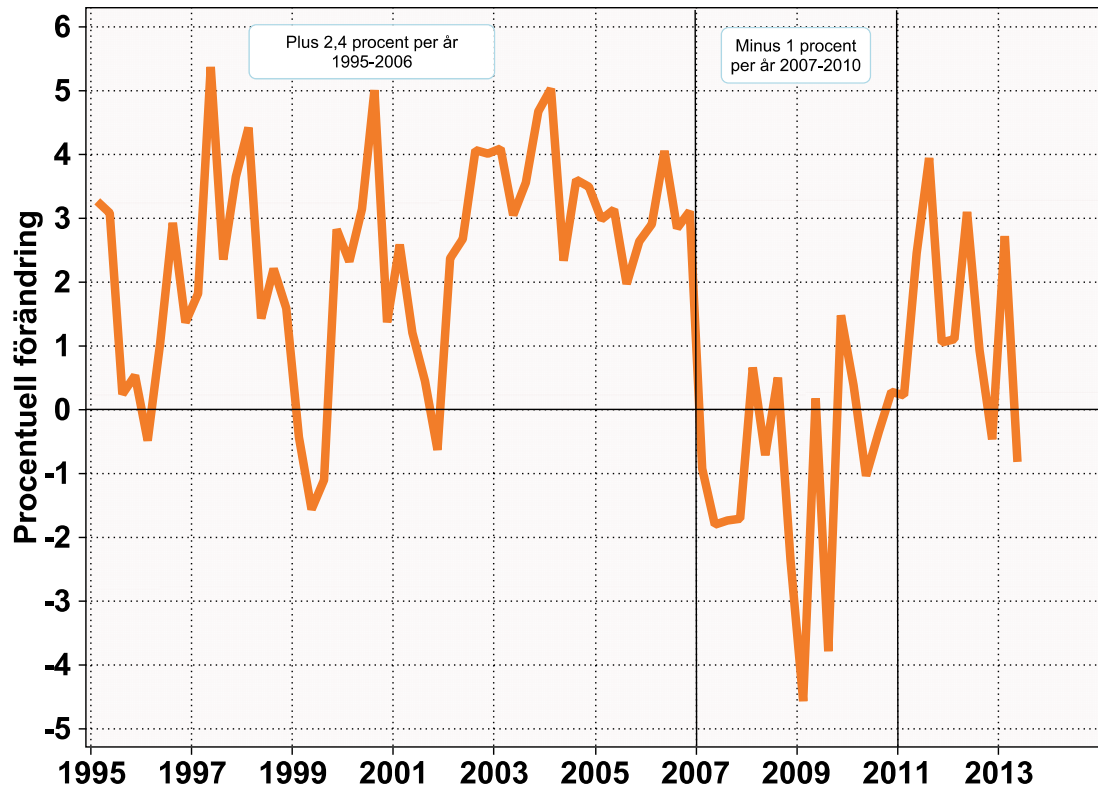
### 3.1 Hög sysselsättning men låg produktivitet

Den fortsatta uppgången för sysselsättningen inom tjänstesektorn har överraskat, inte bara för att olika indikatorer talat för en svagare utveckling i år, men också för att produktiviteten varit svag. Med den ökade sysselsättningen i år har produktiviteten också utvecklats svagare än Almega räknat med.

Almega räknade i sin senaste konjunkturprognos från april med att produktiviteten i den privata tjänstesektorn skulle visa en viss förbättring, från en ökning med svaga 1,2 procent förra året till åtminstone 1,8 procent i år. Det är ändå klart svagare än den produktivitetstillväxt som uppnåddes inom tjänstesektorn under den långa perioden från mitten av 1990-talet fram till finanskrisen, på 2,4 procent i genomsnitt per år, se diagram 15. I samband med krisen 2007-2010, föll produktiviteten med 1 procent per år. Nu visar utfallet för första halvåret i år en ännu svagare produktivitetstillväxt än

förra året, på 0,9 procent, se diagram 15. Under andra kvartalet minskade till och med produktiviteten med 0,8 procent. En så svag utveckling är inte hållbar i längden. Nu gäller det att efterfrågan fortsätter att öka så att produktionen också kan öka och förbättra produktiviteten.

Diagram 15: Produktivetsförändring inom privata tjänstesektorn, procent

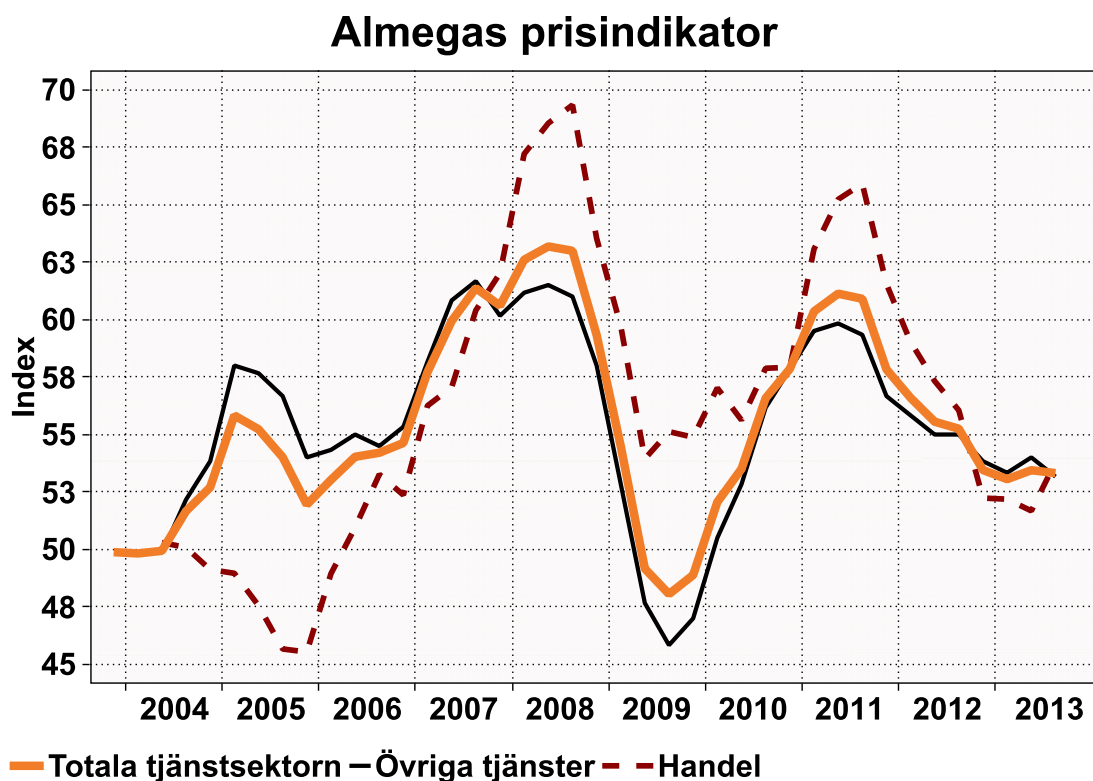


Källa: SCB (NR).

## 4 Prisökningstakten är fortsatt låg

Almeegas prisindikator<sup>27</sup> pekar på att prisökningstakten för privata tjänster fortsätter att ligga kvar på en låg nivå under tredje kvartalet i år. Fortfarande ligger indikatorn på en nivå nära 50, en punkt där priserna är ungefär oförändrade. Indikatorn för tredje kvartalet ligger på 53,3. Om prisindikatorn faller under 50-strecket indikerar det fallande priser. Prisökningstakten i handeln väntas öka något medan priserna inom övriga tjänstesektorn väntas mattas av ytterligare, se diagram 16.

Diagram 16: Almeegas prisindikator för prisutvecklingen i den privata tjänstesektorn



Källa: KI-barometern, Almega, KI-barometern.

Inom de privata tjänstenäringarna fortsätter företagen att överskatta möjligheterna till prishöjningar. 18 procent av företagen hade förväntat sig att genomföra höjningar under

<sup>27</sup> Prisindikatorn visar prisförändringar mellan innevarande och kommande kvartal. Den är inget mått på prisnivån utan visar om priserna väntas öka, minska eller vara oförändrade. Är index över 50 indikerar det en ökning av priserna och under 50 innebär en nedgång. Ett indexvärde på 50 innebär ungefär oförändrade priser, alltså att andelen som planerar höja priserna är lika stor som andelen som planerar prissänkningar, eller att samtliga angett oförändrade priser.

andra kvartalet i år, medan enbart 11 procent gjorde det. Inom handeln genomfördes däremot, precis som förväntat, prishöjningar bland 13 procent av företagen.

Bland de privata tjänstenäringarna väntar en ungefär lika stor andel kunna höja sina priser under tredje kvartalet jämfört med det andra, 10 jämfört med 11 procent. Inom handeln ser förväntningarna på tredje kvartalet något ljusare ut än utfallet för andra kvartalet. 19 procent av företagen förväntar sig kunna genomföra prishöjningar under tredje kvartalet jämfört med 13 procent av företagen som höjde priserna under andra kvartalet.

Inom handeln är det framförallt butiker för heminredning och husgeråd samt handel via postorder som sänkt sina priser under andra kvartalet. Störst andel företag inom övriga privata tjänstenäringar som sänkt sina priser finns inom hotellbranschen, 37 procent.

Störst andel företag inom handeln som höjt sina priser under andra kvartalet i år finns inom livsmedelsbranschen. Inom övriga tjänstenäringar är det störst andel företag som höjt sina priser inom arkitekt- samt restaurangbranschen, 39 respektive 31 procent.

SCB:s tjänsteprisindex (TPI) steg med 0,5 procent under andra kvartalet jämfört med andra kvartalet 2012. Det innebär att årsförändringen fallit de senaste fem kvartalen och TPI visar nu den lägsta prisuppgången sedan indexet började publiceras 2006. Det var framförallt Fastighetstjänster som bidrog till den svaga ökningen av tjänstepriserna, med 0,42 procentenheter. Höjningen motverkades av en nedgång för hotell- och restaurangtjänster, med -0,50 procentenheter.

TPI steg med 0,3 procent från första till andra kvartalet 2013. Till den ökningen bidrog främst prisökningar inom informations- och kommunikationstjänster samt fastighetstjänster, vilka bidrog med 0,19 respektive 0,12 procentenheter. Även kvartalshöjningen motverkades av lägre priser för hotell- och restaurangtjänster.

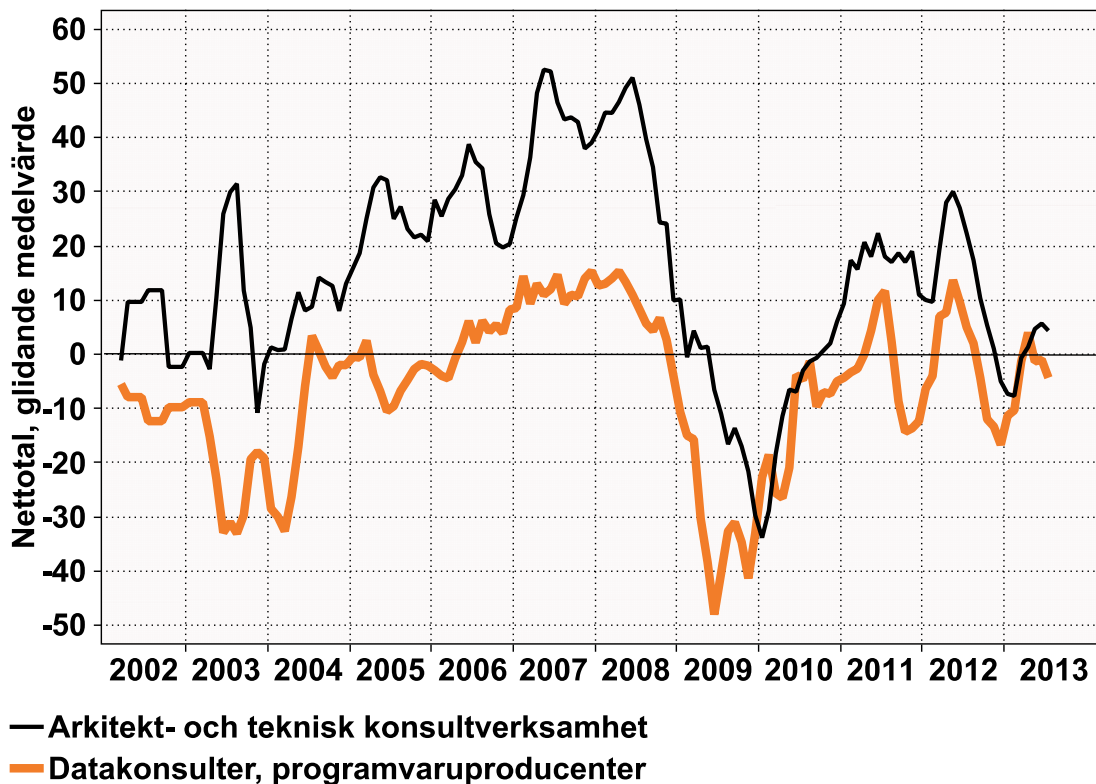
Bland datakonsulter och programvaruproducenter var det under andra kvartalet 11 procent som höjde priserna, 75 procent som hade oförändrade priser samt 14 procent som sänkte priserna. Det stämmer överens med den utveckling som företagen hade förväntat sig. Under tredje kvartalet förväntar sig företagen en något bättre prisutveckling och drygt en femtedel av företagen räknar med att kunna höja sina priser.

Enligt SCB:s tjänsteprisindex ökade priserna inom dataprogrammering och datakonsultbranschen, med 1,2 procent under andra kvartalet i år jämfört med första. Det är en något starkare prisökning än föregående kvartal då de ökade med enbart 0,2 procent jämfört med sista kvartalet 2012. Trenden för prisutvecklingen har varit svagt positiv sedan slutet av 2010, men trots den något starkare ökningen under andra kvartalet i år råder det fortsatt prispress och prisnivån ligger fortfarande på en lägre nivå än före finanskrisen 2009.

Enligt Svenska Teknik & Designföretagen råder det fortsatt prispress inom branschen för arkitekter och teknikkonsultföretag. Framförallt gäller det bygg- och anläggningssektorn. En viss förbättring av prisläget kunde dock skönjas under senare

delen av våren.<sup>28</sup> Enligt KI-barometern var det ungefär lika stor andel arkitekt- och teknikkonsultföretag som förväntat som höjde sina priser under andra kvartalet, 11 procent. Det var alltså en liten andel, något som speglar en svag konjunktur och prispress. 75 procent hade oförändrade priser och 14 procent sänkte dem. Under tredje kvartalet väntar sig en lika stor andel företag, 11 procent, kunna höja sina priser medan ungefär hälften så många som under andra kvartalet tror sig behöva sänka sina, 6 procent. Totalt sett innebär det att prispressen förväntas minska något under tredje kvartalet i jämförelse med det andra. Den här något ljusare synen på prisutvecklingen gäller framförallt arkitektföretagen. Bland de tekniska konsulterna är det inte lika många som höjt eller förväntar sig kunna höja sina priser under närmaste kvartalet som bland arkitekterna.

Diagram 17: Försäljningspriserna, utfall, netttotal, glidande medelvärde, 2002– juli 2013



Källa: KI-barometern, Macrobond.

Inflationstakten, det vill säga 12-månaderstakten för konsumentprisindex (KPI), var i juli 0,1 procent, vilket är en uppgång sedan juni då den var minus 0,1 procent. Till den uppgången bidrog höjda livsmedelspriser med 0,4 procentenheter, höjda hyror och höjda kostnader för restaurang och logi bidrog vardera med 0,2 procentenheter uppåt.

<sup>28</sup> Svenska Teknik & Designföretagen, Investeringssignalen, juni 2013.

Uppgången motverkades av minskade räntekostnader och prissänkning på hemelektronik, vilka bidrog nedåt med 0,7 respektive 0,2 procentenheter.

Almega räknade i sin senaste konjunkturrapport från april med att inflationstakten kommer hamna på endast 0,1 procent i genomsnitt under 2013, vilket innebär att priserna kommer fortsätta öka svagt under andra halvåret. Prisutvecklingen har dock varit lägre än väntat under början av året och fortsätter den utvecklingen kommer den prognosen att behöva justeras ned något.

Inflationstakten enligt KPIF (KPI med fast ränta) var 1,2 procent i juli, vilket är en uppgång från juni då den var 0,9 procent. Som tidigare nämnts hade minskade räntekostnader en stor neddragande effekt på KPI, vilket återspeglas i det högre KPIF-talet där räntesänkningarna alltså inte ingår.

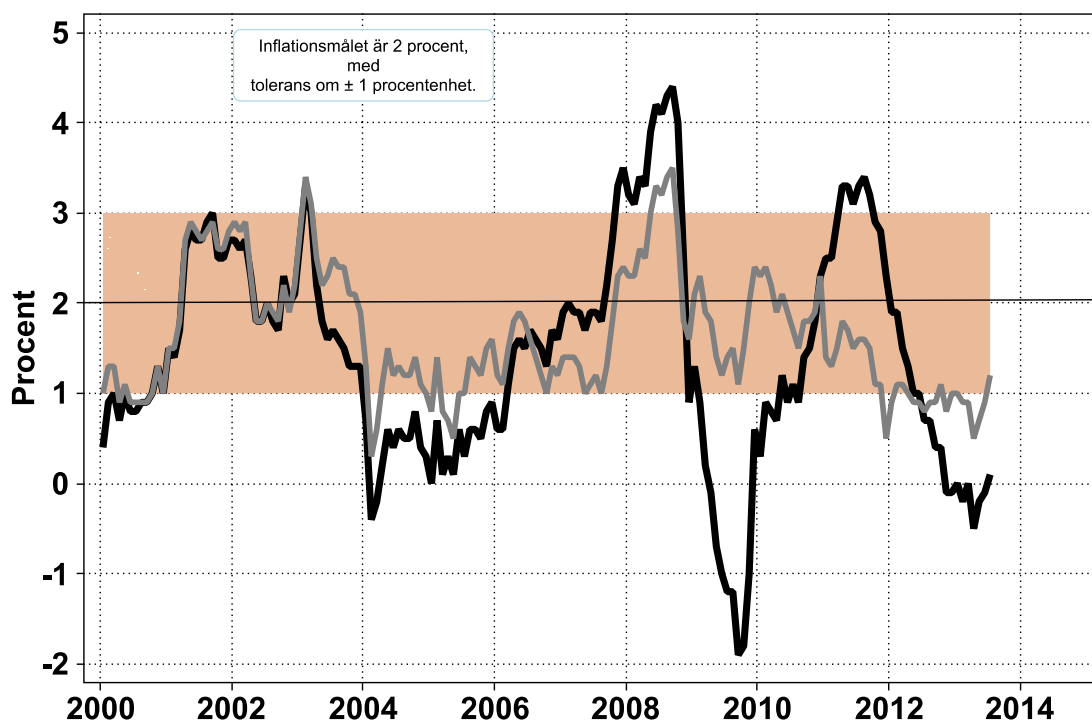
Jämfört med föregående månad sjönk KPI i juli, med 0,1 procent. Prissänkningar på kläder och skor bidrog nedåt med 0,4 procentenhet. Nedgången motverkades av prishöjningar på drivmedel samt paketresor, vilka bidrog uppåt med 0,1 procentenhet vardera.

För att behålla prisstabilitet har Riksbanken ett inflationsmål på 2 procent ( $\pm 1$  procentenhet). Inflationen (mätt med KPI) låg under hela förra året under inflationsmålet och väntas göra det även i år (se diagram 18). En utdragen återhämtning i både Sverige och omvärlden håller nere prisnivån samtidigt som den starkare kronan dämpat importprisernas utveckling. Trots att en vändning i ekonomin nu kan skönjas väntas importpriser utvecklas fortsatt svagt. Dessutom räknar Almega med att företag i internationellt konkurrensutsatta branscher, trots ökade enhetsarbetskostnader, fortsätter pressa sina priser till följd av konkurrenstrycket. Även energipriserna väntas utvecklas svagt och hyresökningarna bli måttliga.<sup>29</sup> Almega räknar därför med att inflationen kommer att förbli låg och ligga under inflationsmålet de närmaste två åren. Sedan inflationsmålet infördes för tjugo år sen har KPIF legat under inflationsmålet 80 procent av tiden.

---

<sup>29</sup> Konjunkturinstitutet, Konjunkturläget, juni 2013.

Diagram 18: Sveriges inflation långt under inflationsmålet. KPI samt KPIF 2000-2013



– Underliggande inflation med fast ränta, KPIF – KPI

Källa: SCB, Macrobond.

Enligt FAO:s (FN-organisationen *Food and Agriculture Organisation*) matprisindex<sup>30</sup> har de globala livsmedelspriserna sedan maj fallit tillbaka något efter en kortare uppgång i mars och april. Livsmedelspriserna i Sverige fortsätter dock att stiga, vilket framgår av KPI från juli där livsmedelspriser är den produktgrupp som har störst uppdragande effekt på KPI. Det är framförallt kött, fisk, frukt och grönt som drar upp priserna i Sverige, medan FAO:s matprisindex lägger större vikt vid spannmålsrelaterade produkter, något som i kombination med fortsatt hög efterfrågan på livsmedel i Sverige kan förklara skillnaden. Råvaruprisernas kraftiga svängningar de senaste åren har gjort det svårt för livsmedelsföretagen att förutse sina kostnader. Enligt Livsmedelsföretagen har hälften av företagen sedan 2008 ändrat utformningen på sina avtal med dagligvaruhandeln så att förändrade råvarukostnader snabbare får genomslag i leverantörspriserna. Under andra kvartalet i år återspeglas detta i en förbättrad lönsamhet för livsmedelsföretagen.<sup>31</sup>

<sup>30</sup> FAO Food Price Index, [www.fao.org](http://www.fao.org), visar den månatliga prisökningen för en varukorg bestående av spannmål, kött, mjölk, olja och socker. Varukorgen består av fem olika prisindex vilka är vägda efter respektives varugrups genomsnittliga exportmarknadsandel 2002-2004. Totalt inkluderas 55 olika råvarupriser i indexet.

<sup>31</sup> Livsmedelsföretagens konjunkturbrev, augusti 2013.

Oljeprisutvecklingen har påverkan på priser inom många olika områden, till exempel transportbranschen, resebranschen samt kostnader för uppvärmning. Under början av 2013 drogs priset på Brentolja<sup>32</sup> uppåt. Februari till och med maj sjönk priset, från att ha legat på runt 117 dollar per fat i slutet av februari till cirka 100 dollar per fat i mitten på maj. Prisnedgången berodde bland annat på svagare efterfrågan än väntat från Kina, och ökad oljeproduktion från bland annat USA. Sedan maj har dock priset stigit igen och låg i slutet av augusti på cirka 111 dollar per fat. Oroligheterna i Syrien samt ökad efterfrågan från Kina och Europa kan vara några förklaringar till detta.

Priserna på transport och magasineringstjänster sjönk enligt SCB:s tjänsteprisindex med 2,1 procent under andra kvartalet 2013 jämfört med samma period 2012. Jämfört med första kvartalet 2013 sjönk priserna under andra kvartalet med 0,7 procent.

Sammanfattningsvis så väntar sig Almega alltså att prisökningstakten inom den privata tjänstesektorn kommer att ligga kvar på en låg nivå även under tredje kvartalet. En långdragen återhämtning av efterfrågan från omvärlden samt hård konkurrens från utländska producenter som säljer tjänster i Sverige är bidragande orsaker till detta.

---

<sup>32</sup> Brentolja är den råolja som utvinns ur Nordsjön.



# ALMEGA

Banar väg för tjänsteföretagen